

Божидар ВУЈИЋ

ТРУЛО СРЦЕ ВРАНОГ КОЊА

Милош Милишић: *Црни петак*,
»Слово« и Књижевни клуб, Краљево, 1992.

»Поезија нема никаквог разлога да постоји...« писао је Миодраг Павловић у »Дневнику пене«. »Она треба да умре као институција, као део историјске књижевности, као документ, као естетика. Утолико боље, тек сада је треба писати«. (Инверзија у делу навода: Б. В). Треба је писати због »трулог срца враног коња«, због отворене друштвене комуникације између нашег присуства у несавладивом ужасу који нас окружује од наше појаве у времену, и откуцаја тамног срца поменутог ужаса. Но, пре критичке интерпретације *Црног петка*, не могу одолети перверзној навици да књигу стихова не прикажем у њеном огољеном, бројчаном виду. Дакле, 36 песама: уводна песма Црни петак, 7 песама у циклусу Нричест у Попову пољу, 9 у Убијању ђавола, 12 у Откупљивању душе и 7 у Рушењу живота. Укупно 600 стихова од којих издвајам 93 у песмама: Ловац на тичице, Убијање ђавола, Акварел, Сусрет и Гундулићева пољана. Та 93 стиха терају на поновно читање, усредсређивање на Милишићево полазиште, на њихов изворни смисао, на покушај да се одбаце свакодневна значења и први утисак прочитаног текста. Та 93 стиха, својим заједништвом на космичком плану, својом традиционалном симболиком, међају, моју перверзну потребу за огољеним виђењем поезије, у потребу да у Милишићевој поезији потражим просторе по којима се његова песма креће и границе којима саму себе омеђава.

Мит и народно предање на које се ослања Милишић у грађењу моста између своје поезије и нас, конкретизује се у песничке слике већ познатом техником, изазивањем архетипских ситуација и предмета из дубина колективног памћења на видело, у садашњост и њиховим поређењем са постојећим ситуацијама и предметима: нож — нож, колац — колац, змијске главе — змијске главе, љубав — љубав, мржња — мржња, живот — живот, смрт — смрт. Несвесно и подсвесно понашање појединаца, породица, људских група, читавих народа и појединих држава у савременим збивањима, стварају визуру кроз коју се обавља уједињење архетипа и оног што је оовремено у Милишићевим стиховима. Нису то више Дабина воденица, Дабин брод, демони природе, демони судбине,

демони болести, домаћи демони и остала митска бића српских предања, већ њихови еквиваленти у Херцеговини, Поповом пољу, Београду, Гази Местану и широм српских земаља на којима је зло домаће заиграло демонско коло и чије ће нас уништење довести у опасност да заједно са њим уништимо и Господа нашег у нама («Убијање ђавола»). Међутим, срећну синтезу архетипова и постојећих ситуација и предмета, песник није у потпуности постигао јер није, што је за чуђење, обратио већу пажњу језику. Самим тим је био и недовољно пажљив према поезији, јер поезија је језик и у језику се рађа или умире. То је и разлог због којег сам истакао само 5 од 36 песама из ове књиге. Помно их читајући, добио сам утисак да их је Милишић брзо писао и недовољно дорађивао, те је сама књига, у целини, заснованија и вреднија и својом структуром изграђенија, него поједине песме у њој. Но, подсвесне мотивације, извори Милишићеве поезије, имају снажну, дубоку везу са оквирима наше све тање и неизвесније егзистенције и мој грех због делимичне примене математичких метода у анализирању ових песничких исказа може се ублажити једино чврстом констатацијом: Милишић се спустио дубоко у себе и у народ којем припада и, наравно, ништа није сазнао о оном на шта је у себи и у народу наишао. Значи, господар слутње, оставио нас је без коначне истине. Ирационално и довољно за поезију и њене читаоце. Осим ове констатације, дужан сам да саопштим и један субјективни, емотивни став: читајући песму »Сусрет« осећао сам се као да пред мене, попут стршљенова, излећу стихови, као да први пут читам поезију. Гледао сам како испред мене расте смрт, а песник се топи и нестаје. Да није написао ни једну песму, него само »Сусрет«, Милишић би остварио сретање једне потенцијалне, покретне садашњости која хрли у неко нама непознато време и реалне, истрошене, умируће садашњости, које би одсликавајући једна другу, оствариле додир, тј. оно што називамо поезијом.